

ÇATI ELEMANLARI

Dış mekan oturma ve dinlenme olanakları teraslar, avlular, küçük oturma köşeleri, bir ağaç gölgesi, güneş ve yağmurdan korunmuş bir çatı altı olabilir. Bu amaçla dış mekan içinde yapılan ve daha çok dinlenme ihtiyacını karşılayan yapay çatı elemanları:

- **Pergole**
- **Kameriye**
- **Gazebo**
- **Çardak** olarak bilinir *(Uzun 2007)*.

Çatı örtü kaplama materyalleri:

- **Branda ve bez örtüler:** Basit detaylı ve hafif yapılarıdır.
- **Bambu örtüler:** Daha doğal ve yoğun gölge yaparlar.
- **Ahşap kaset:** Hareketli ve sabit formda yapılarak ışığı en iyi şekilde kontrol edebilirler.
- **Alüminyum:** Çevre şartlarına dayanıklıdır fakat yağmurlu ve rüzgarlı havalarda gürültü fazla olur..
- **Fiberglas örtüler:** Işık geçiren, hafif ve kırılmalara karşı dayanıklı örtülerdir.
- **Ahşap lata elemanları:** Güneşi ve rüzgarı belirli oranda filtre ederek çevre konforunu arttırırlar *(Uzun 2007)*.

Çatı türleri:

- 1. Düz yüzeyli çatılar**
- 2. Eğri yüzeyli çatılar**
- 3. Kemerler**
- 4. Tonozlar**

Fatma Aşlıoğlu

1. Düz yüzeyli çatılar

Peyzaj çalışmaları içinde düz çatılı mekanların en güzel örneği pergolelerdir. Pergoleler;

- Gölge sağlama, serin dinlenme olanakları, çevreleme gibi olanaklar sağlar,
- Tek ya da grup halinde kullanılabilirler,
- Bir yapı saçağı şeklinde ya da çadır ve asma çelik konstrüksiyon olarak yapılabilirler *(Uzun 2007)*.

Pergoleler 3 ana elemandan oluşur:

➤ **Taşıyıcı ayaklar**

Zemin döşemesi üzerinde pergole yükünü taşıyarak zemine aktaran düşey elemanlardır. Kutu profil, çelik boru, ahşap ve betonarme kolonlar şeklinde görülebilir. Traverten, tuğla, seramik gibi materyallerle kaplanabilir.

➤ **Kirişler**

Pergolenin çatı yükünü üzerinde taşır ve bunları bağlantı noktalarından taşıyıcı ayaklara verme işlevini üstlenir. Kiriş elemanları metal veya ahşap olabilirler. Kirişlerin bağlantı durumuna göre pergole çatıları;

- Yatay
- Eğimli
- Beşik
- Kıрма çatı olarak adlandırılır.

➤ **Latalar & Örtü malzemesi**

Taşıyıcı özelliği olmayan dekoratif elemanlardır. Gölge sağlanması için ahşap lata, bez, branda, bambu kamış ve hasır örtüler kullanılabilir (Uzun 2007).

2. Eğri Yüzeyle Çatılar

Peyzaj çatı elemanları değişik yüksekliklerde olabildiği gibi eğri yüzeyle çatı örtüleri şeklinde de yapılabilir.

- Eğri yüzeylelerin kapatılmasında lata ve kirişlerin değişik şekilde fonksiyonlandırılması etkili olur.
- Eğri yüzeylelerin örtü materyalleri; bambu, sentetik brandalar, PVC, fiberglas, bakır ve kurşun levhalar olabilir.
- Şeffaf, mat veya ışık geçirimeyen yapıda olabilirler *(Uzun 2007)*.

3. Kemerler ve Tonozlar

Kemerler, konut, avlu ve bahçeyi birleştiren yapısal elemanlara verilen genel isimdir.

- Kent mekanı yapı dokusu içinde çevreleme elemanı olarak duvarlarla birlikte kullanılabilir.
- Kemerler, taşıyıcı ayaklar ve kolonlar üzerine oturtulur.
- Kemerler, parabolik, eliptik, dairesel formlarda olabilir *(Uzun 2007)*.

Tonoz, eni açıklığına eşit ya da daha büyük olan bina kemerlerine denir. Tonoz yapımında; özengi taşı, tonoz taşı ve kilit taş olmak üzere üç tip taş kullanılır. Sık görülen tonoz tipleri beşik, çapraz, sivri, basık, manastır tonozu olarak sayılabilir *(Uzun 2007)*.

4. adır atılar (Asma Sistem)

adır ile kaplı çatılar (adır pergoleler), çekme elemanı olarak çelikten yapılmış tel halatlar veya elik kablolarla asılmış ve direklerin taşıdığı bir çatı sistemidir. Geniř açıklıkların ahşap ve elik konstrüksiyonla kapatılmasına alternatif olarak kullanımı artmıştır.

- Büyük mekanlarda geniř insan kitlelerinin üzerini rtmede etkili bir araçtır.
- Ekonomik özüm ve estetik görünüm sağlar.
- adır asma sisteminde çadır bezi, elik direkler, fiberglas materyaller kullanılabilir.
- Büyük alanlarda koyu gölge sağlayarak sıcaaktan korur, etrafı açık olduğundan ferah ve manzarayı kapatmayan bir yapısı vardır *(Uzun 2007)*.

Asma sistem çadır pergole 6 elemandan oluşur *(Uzun 2007);*

- Pilon ve direkler
- Ankraj kitleleri ve temeller
- Ana kablolar ve gergi kabloları
- Yardımcı kenar kabloları ve destek kabloları
- elik kablo ađı
- Örgü materyali

Fatma Aşılıoğlu

Barcelona Ciutadella

Aranjuez
Jardin del Principe

Zrenjanin

Münih Olimpiyat Parkı

A.Ü. Rektörlük Tören Alanı

A.Ü. Rektörlük Tören Alanı

